

KMETOVALEC.



Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe  vojvodine kranjske.

Urejuje **Gustav Pirc**, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 9.

V Ljubljani, 15. maja 1893.

Leto X.

Obseg: Slabi panji. — Priprava za odvezanje živali. — Določbe o podeljenji nagrad v svrhu zasajenja vinogradov z ameriškimi trtami. — Zeleni trtni cepiči. — Pravila avstrijskega glavnega društva za mlekarstvo na Dunaji. — Razmere gorenjskih kmetov okolo 1500 — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Slabi panji.

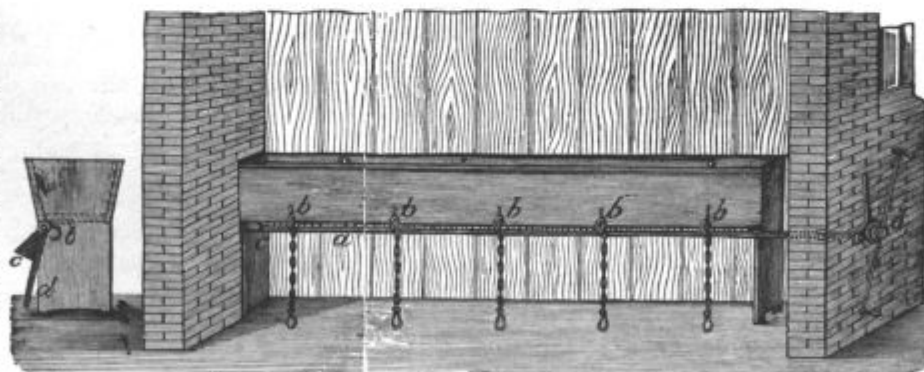
Vsakemu še tako skušenemu in izvedenemu čebelarju zgodi se, da ima spomladi zraven močnih tudi nekaj slabih panjev, dasiravno je prezimil le močne. Na mnogotere načine oslabe panji po zimi tako zelo, da imajo v marcu in aprilu le malo muh. Ako imajo mlado matico in so na pre-mičnem satovji, ne

kaže združevati dveh takih panjev. Ostale matice bi v tem času ne mogli porabiti, zavreči jo se pa pravi — pokončati panj čebel. Ne preostane nam drugega, nego da na kak način pomagamo slabim panjem, da postanejo do konca maja močni, t. j. čebelni.

Znano je, da si slabi panji, sami sebi prepuščeni, pomagajo le prav počasi in navadno ne rojijo, ali pa tako pozno, da si ne moreta opomoči niti roj, niti starec. Navadno se misli, da pitanje z vodo pomešanega meda slabim panjem silno koristi. V resnici pa jim špekulativno pitanje malo koristi, ali še celo škoduje, kajti kjer ni veliko delavk, ne more matica staviti veliko zalege, naj jo pitamo tako ali tako.

Nikakor drugače ne moremo pomagati slabim panjem, kakor da jim dodamo delavk, katere odvezamo

drugim močnim panjem. To pa dosežemo najlažje in z najboljšim pridom, ako v mraku postavimo v močne panje plitve posodo, v katerih je nekoliko medene vode, pa ne samo na dnu, marveč vse stene oplaknimo s slaščico toliko, da so mokre. V kratkem času bode vsa posoda pokrita s čebelami in sicer večinoma z mladimi, ker imajo te nalogo prenašati med iz posode v celice. Sedaj



Podoba 27.

uzamemo posodo s čebelami vred ter jo postavimo v slabi panj, kojemu hočemo pomagati. Tako storimo več dni zaporedoma. Močnemu panju poravnala se bo zguba nekoliko tisoč delavk v kratkem času, slabemu je pa to v tem času najizdatnejši pripomoček.

Še na drug način zboljšamo lahko slabe panje, le da ga ne smemo uporabljati, predno ni vreme gorko in v naravi dobra čebelna paša, torej pred majem nikakor ne. Ko so si slabiči naši toli opomogli, da oblegajo že precej satovja, vzamemo najmočnejšim panjem po jeden ali po potrebi po dva sata z zadelano zalego in pojedine sate razpostavimo v slabe panje prav v sredino zalege, katera je uže v njem. Mesto odvzetih satov damo močnim panjem prazne satove; ako je pa dobra paša, lahko damo le satnik z začetkom, najbolje je pa umetno satje. Na

opisani način jemljemo satove z zalego v presledkih od 10 do 10 dni tako dolgo, da so koncem maja vsi panji enako močni. To pa doseže le tisti, ki imajo panje s premakljivim satovjem. M. H.

Priprava za odvežanje živali.

Mnogo je priprav, s katerimi se živina lahko vsa naenkrat odveže. To je potrebno v kaki nevarnosti, posebno če nastane ogenj.

Ta priprava se lahko napravi v vsakem hlevu, pri vsakih jasliah, in obstoji iz železnega droga *a*, na katerem so privarjeni kavlji *b*. Drog *a* leži pregibno v ležiščih *c*, gre pa na enem konci skozi steno in je tamkaj štirioglat. Semkaj se natakne vzvod *d*, s katerim se drog lahko vrti; zapira pa ga posebna zobasta priprava s kluko.

Pod. 27. kaže pripravo zaprto; vzvod stoji po konci, kavlji pa tudi mole kvišku in so trdno pritisnjeni k žlebu. Proč moleči deli tvorijo nekake obročke, skozi katere se vtikajo lanci. Če je živina v nevarnosti, da ni več časa ali varno hoditi v hlev, odpre se s kluko zobasta zapora, z vzvodom *d* se zasuje železni drog *a*, kavlji *b* odstopijo in vsa živina je v istem hipu prosta. To se zgodi vsaj 4krat hitreje, kakor pa se z rokami odveže ena sama žival.

Določbe

o podeljevanju nagrad v svrhu zasajevanja vinogradov z ameriškimi trtami v krškem sodnem okraji.

§ 1.

Da se zopet zasadijo po trtni uši uničeni vinogradi krškega sodnega okraja z ameriškimi trtami, podeljuje kranjska hranilnica skoz 10 let, počenši s 1. julijem 1893. l. vsako leto nagrade do skupnega zneska 2500 gld.

§ 2.

Do teh nagrad imajo pravico vinogradniki kmečkega stanu, ki imajo k večem 1 hektar vinogradov in razven tega le malo drugega posestva in ki obdelujejo svoje posestvo sami s pomočjo svoje družine, brez tujih delavcev ali le izjemno s tujimi delavci.

§ 3.

Nagrade dovoljujejo se le za četrtino vinograda in sicer po 2 krajcarja za vsak kvadratni meter, tako da pride na $\frac{1}{8}$ hektarja [kamer se lahko zasadi 1250 trt, trta od trte 1 meter oddaljena] 25 goldinarjev.

§ 4.

Nagrade se izplačujejo pri kmetijski podružnici krški in sicer polovica, ko se je vinograd pravilno rigolal, polovica pa, ko se je vinograd zasadil s trtami.

§ 5.

Vinogradniki, ki imajo po § 2., pravico do teh nagrad in jih hočejo dobiti, morajo najprej to naznaniti pri kmetijski podružnici krški, ob enem navesti svoje vinograde in svoje drugo posestvo ter javiti, koliko sveta hočejo zasaditi z ameriškimi trtami.

Kmetijska podružnica bode pretresla razmere posameznih prosilcev in potrdila, ali spadajo v vrsto tistih posestnikov, za katere so po § 2. določene nagrade; zapisnik o tem predloži podružnica kranjski hranilnici, predno se prične rigolanje.

Ako bi se oglasilo v enem letu toliko prosilcev, da bi znašalo skupno površje vinogradov, ki se mislijo

zasaditi, več kakor $12\frac{1}{2}$ hektarjev, ozirati se je najprej na manjše posestnike tako dolgo, da znaša skupno površje vinogradov $12\frac{1}{2}$ hektarjev; na druge posestnike se je prihodnje leto najprej ozirati, in sicer zopet po velikosti posestev.

§ 6.

Kmetijska podružnica pregleda delo, ali so se vinogradi pravilno rigolali in zasadili ali ne ter predloži potem kranjski hranilnici zapisnik vinogradnikov, kateri imajo pravico do nagrad; kranjska hranilnica pošlje po tem dotično vsoto kmetijski podružnici v uročitov vinogradnikom.

§ 7.

Kranjska hranilnica bode skrbela, da dobijo posestniki, ki imajo po § 2. pravico do nagrad, od kmetijske podružnice krške potrebne trte, in sicer po mogočnosti polovico ukoreninjenih in cepljenih, ostale pa kot reznice (ključe).

Vsak prejemnik trt in nagrad pa je zavezan:

- cepi pri kmetijski podružnici krški toliko trt, kolikor jih prejme brezplačno;
- vzgojevati na 100 cepljenih trt 2 matici ter uročevati kmetijski podružnici krški skozi pet let vsako leto 20 ključev.

Kranjska hranilnica v Ljubljani.

Zeleni trtni cepiči.

Zelo je važno, da se z zelenimi trtnimi cepiči prav ravna. „Weinlaube“ piše o tem tako le:

Rezanje cepičev za zeleno cepljenje gotovo ovira trto v rasti, ker trta tedaj nima še mnogo listja, katero pripravlja rastlinsko snov. Opravičeno je torej, da se pri določitvi cene gleda tudi na to. Vrhu tega pa je cepiče tudi treba pripraviti. Treba jim je namreč porezati vse listje, sicer izhlapi iz njih preveč vode. Da cepiči ostanejo sveži, treba jih je zaviti v mokro platneno cunjico in jih dejati v zabojček, kakeršni so za smodke, v katerega je poprej treba naložiti vlažnega mahu. Še celo taki cepiči ostanejo komaj 2—3 dni sveži in jih je treba takoj, ko jih prejmemo, prirezati na novo in jih postaviti v kozarec vode ali pa položiti v klet. Najbolje je, če si jih sproti naročamo po toliko, po kolikor jih na dan porabimo. Razpošiljalec mora biti pripravljen, da izvrši, če je treba, vsak dan nekaj takih naročil.

Pravila

avstrijskega glavnega društva za mlekarstvo na Dunaji.

(Dalje.)

Ustanovnikov doneski za glavnico.

§ 11. Vsi doneski (v gotovini) ustanovnikov tvorijo glavnico, katera se sme porabiti le za ustanavljanje šol in njihovo opravo, za nakup učil, za tečaje in pa za ustanovitev poskušališča.

Častni udje.

§ 12. Za častne ude predlaga odbor take osebe, katere so si pridobile zaslug za društvo ali pa za mlekarstvo sploh, sprejema pa jih občni zbor.

Častni udje smejo prihajati na občne zборе, glasovati pa nimajo pravice.

Izstop.

§ 13. Če kak ud želi izstopiti iz društva, naznani naj to vodilnemu odboru. Kdor zglosi svoj izstop, neha plačevati še le prihodnje leto.

Če zahteva najmanj 25 udov ali pa veliki odbor, da naj se kak ud iz posebnih ozirov izključi, razsodi o tem občni zbor. — Veliki odbor lahko izključi tiste ude, kateri uže 2 leti niso plačali letnine.

Zastop, oziroma vodstvo.

§ 14. Društvo vodi:

- 1.) občni zbor,
- 2.) veliki odbor,
- 3.) vodilni odbor.

Veliki odbor.

§ 15. Občni zbor voli v veliki odbor 21 odbornikov, kateri si izmed društvenikov izvolijo predsednika za 3 leta.

Odborniki (21) volijo naj se s posebnim ozirom na posamezne kronovine. Volijo se na 3 leta in sicer vsako leto tretjina. Tiste, kateri naj izstopijo prvi dve leti, določi žreb, poslej pa službena starost.

Vsaj 9 članov velikega odbora — med temi 2 člana načelnštva — mora stalno bivati na Dunaji ali pa v njegovi okolici do 75 km oddaljenosti.

Načelnštvo.

§ 16. V načelnštvu so načelnik in pa 2 namestnika. Načelnik zastopa društvo na zunaj, sklicuje in vodi seje velikega in vodilnega odbora, potem občne zборе, določa poročevalce, skrbi, da se izpolnijo sklepi, ali pa naroči to posameznim odbornikom, nadzira, oziroma vodi društvene uradnike in služabnike, podpisuje društvena naznanila in njegove dopise.

Če je predsednik zadržan, oskrbuje vsa ta opravila eden njegovih namestnikov.

§ 17. Če je treba podpisati kako listino in pravnoveljavne spise, podpisati mora poleg načelnika tudi en namestnik ali pa kak član vodilnega odbora.

Velikega odbora področje.

§ 18. Če ni treba večkrat, zbere se veliki odbor vselej pred občnim zborom, da pripravi zanj predloge, in pa takoj po občnem zboru, da da vodilnemu odboru navodil, kako naj izvrši sklepe občnega zbora. Veliki odbor je sklepčen, če je navzoča vsaj tretjina odbornikov. Kraj in čas sejam določi predsednik.

Velikega odbora področje je:

- 1.) voliti izmed društvenikov predsednika;
- 2.) voliti izmed sebe 2 podpredsednika, tajnika, blagajnika in tri člane v vodilni odbor;
- 3.) voliti izmed društvenikov poročevalce za vsako kronovino;
- 4.) ustanavljati učiteljska, ravnateljska in uradniška mesta ter na predlog vodilnega odbora imenovati in odpuščati učitelje, šolske ravnatelje in uradnike;
- 5.) voliti enega člana v razsodišče;
- 6.) ustanavljati, nadzirati in, če treba, tudi opuščati podružnice;
- 7.) ustanavljati šole in uzorne mlekarke na prave ter prirejati tečaje;
- 8.) izdajati časopis;
- 9.) izključevati ude (§ 13.);
- 10.) posvetovati se o predlogah za občni zbor, sestavljati proračun, odobriti večje nenadne stroške v društvene namene;
- 11.) določevati učiteljem nagrade po predlogu vodilnega odbora;
- 12.) razpisovati darila in imenovati razsojevalce.

(Konec prihodnjič.)

Razmere gorenjskih kmetov okolo leta 1500. *)

Po arhivnih virih spisal Anton Kaspret.

I.

Nova doba je napočila gorotanskim Slovincem, ko so jih podjarmili Franki. Nemški oblastniki so si usvojili deželo in nje prebivalce ter oboje razdelili med sabo. Kdor se jim je uprl, zaslužili so ga, da je robotal na polji ali opravljal domača dela. Sčasoma so porabili na osnovi fevdstva malone ves narod, dasiravno so mu pustili stan in svet, dom in zemljo.

Sužnim kmetom je bila dolžnost, da so razven potrebnega živeža oddajali graščaku vse pridelke in obrodke. Sužnik je bil graščaku stvar, s katero je ravnal po svojem razsodku, kakor z drugo stvarjo imovine svoje; smel ga je kakor živino prodati, zamenjati, podariti in ga preseliti drugam. Vrhu tega je bila sužnost dedna in je prehajala od roda do roda.

Težki jarem prvotne sužnosti je zljajšalo blažee krščanstvo. V starih časih so se sklepale zakonske zveze med sužniki le po volji graščakov. Ako ta ni priznal sklenjenega zakona, tedaj ni bil veljaven; celo pravico je imel, razvezati zakonca in prodati družo. Ta in še marsikatera druga surovost se je končala, ko se je okrepilo in uveljavilo katoličanstvo. Najprej je zahtevala katoliška cerkev, da so se sklepali zakoni po cerkvenih zapovedih, in papež Adrijan († 1159. leta) izrekel je odločno, da se zakonski robovi nikakor ne smejo razporočati. Odslej so prestale samovoljne razveze poročenih sužnikov, in njih otroke so priznavali za zakonske. Le jedna dolžnost je vezala zaročence: morali so graščaku za ženitveno dovolitev plačati ženitnino (maritagium).

Toda ne samo cerkvi, ampak tudi graščakom je bilo na korist, da se je sužnim kmetom zljajšalo breme. Kmetje, s katerimi se je ravnalo kruto in trdosrčno, pobegnili so v mesta in trge, ali pa so se zatekli k pravičnejšim graščakom. Kolikor več kmetov je pobegnilo, toliko več je izgubil graščak dohodkov. Da so sužni kmetje često uhajali v mesta in trge, o tem pričajo vedne pritožbe kranjskih vlastelinov. Ako je hotel graščak sužnika pridržati zemlji svoji, moral se je odreči nekaterim preobtežnim pravicam. Prepustil mu je del zemljiških prihodkov, in odslej je bilo pridnemu hranljivemu kmetu sploh mogoče, pridobiti si osebno posestvo, s katerim je smel ravnati po svoji volji. Ali tudi to olajšilo ni popolnoma zadovoljilo kmeta; zato so morali vlastelini še dovoliti, da je prehajala pravica do zemljiškega uživanja na sužnikove otroke ali sorodnike.

Od XIII. veka so bila vsa zakupna zemljišča dedna; graščine so le jemale od dediča najdebelejšega vola, od vdove najlepšo obleko za mrtvašnico, kakor se še danes davek plačuje od dedščine.

Še bolj se je uredilo razmerje kmeta in vlastelina, ko so jeli zapisovati dolžnosti in davščine podložnikov v graščinske urbarje. V teh niso bili natančno zaznamovani samo davki, oziroma graščinski dohodki, ampak zapisano je bilo tudi, kakšno tlako in koliko dnij v tednu je moral posameznik tlačniti. Kar se je določilo, vezalo je dotičnika in dediče njegove. Naposled so se razmere tlačanov gledé na davščino, tlako, posedbo, užitno svojino in dedinsko zapustitev toli zboljšale, da

*) Zanimivo razpravo gospoda prof. Kaspreta priobčimo v našem listu zategadel, ker je v marsičem poučna in ker dokazuje, da je mnenje onih Bohinjccev in Blejcev, ki trdijo, da so bili gozdi Blejske in Radovljiške grajščine nekaj last kmetov, popolnoma neosnovano.

je bilo med kmetom slobodnjakom in tlačanom le malo razločka.

(Dalje prih.)

Vprašanja in odgovori.

Drugi odgovor na 100. vprašanje. Razne mehove za žveplanje trt izdeluje in prodaja tvrdka „Živic & Comp. v Trstu, via Zonta št. 5.

Vprašanje 104. Pri nas se večkrat naredi našim konjem na vratu bula, vsled tega jim vrat zateče, da kar jesti ne morejo. Čez nekaj časa se bula predere, in tudi iz nosnic teče neka gošča. To bolezen imenujemo smoliko. Kako se da ta bolezen odvrniti, kako zdraviti, kaj ji je vzrok in ali je nalezljiva? (L. C. v D. na Goriškem)

Odgovor: Smolika spada med groznične bolezni, nastale vsled prehlajenja. ter napada navadno 2 do 5 letne konje. Smolika je nalezljiva, in ker so skoraj vsi naši hlevi, posebno pa gostilniški, okuženi po tej bolezni, zato jo tudi skoraj vsak naš konj dobi. Razen nalezljivosti so tudi vzroki tej bolezni prehlajenje, hitra menjava toplote, in to zlasti, kadar mladi konj menjava zobe ali pa pride k drugemu gospodarju v druge razmere. Dokler ni smolika nevarna, ni rabiti zdravil, ampak pustiti, da jo živina preboli, saj je nobena reč ne ustavi. Konja je imeti na toplem in mu dajati tečne in lahke krme. Bula v škrajb naj se sama predere, nikakor je pa ni prerezati. Da se bula hitro predere, naveže se kaj takega na njo, kar toploto drži, in obveže z ovčjo kožuhovino. Ako pa smolika postaja vsled prehlajenja, mokrote, napačnih zdravil i. t. d. nevarnejša, poklicati pa treba nemudno živinozdravnika.

Vprašanje 105. Kupil sem enoletno žrebe, ki ima pa po zadnjih kolenih mehurje ali mahovnice. Ali se da ta napaka odpraviti in s čim? Prodajalec pravi, da je dobilo žrebe mahovnice samo od letanja (A. B. v G. pri Celji.)

Odgovor: Bolezen ali napaka, katere omenjate, niso mahovnice, ampak mehurji, ki so večje ali manjše, okrogle, mehke, navadno nebeleža oteklina, ki se napravijo okrog členov ali po kitnih nožnicah. Mehurji se napravijo, kadar se kitnega mazila preveč pod kožo nabere ter se kitne nožnice preveč raztegnejo. Kar se tiče vzrokov, gotovo je, da je mehkužna živina posebno podvržena mehurjem. Sicer jih pa lahko napravi vse, pri čemer členi ali kite preveč trpe. Najnavadnejši vzrok je prozgodnje naprezanje mladih konj, ali pa če žrebeta preveč okrog letajo, posebno po mokrotnih pašnikih in potih. Mehurji se pa tudi naredijo, ako se žival v hitrem teku bliskoma ustavlja, če si člen izvine i. t. d. Sicer ima pa vsak star konj, ki je mnogo delal, gotovo mehurje, zlasti če je dobival malo tečne krme. Navadno mehurji ne bole, in konj, ki jih ima, zato ni nič manj raben, vender ni lep. V obče je težko odpraviti mehurje in, ako ne boli in človek ne gleda na lepoto, tudi nepotrebno. Ako pa vender hočete žrebeta ozdraviti od mehurjev, priporočam Vam pa zelo, prepustite zdravljenje izkušenemu živinozdravniku, kajti kakšen mazač lahko naredi iz sicer prav nič nevarnih mehurjev kako drugo hudo in neozdravno bolezen.

Vprašanje 106. Ker škropljenje trt z modro galico pomaga proti strupeni rosi, prosim, naznanite mi, če pomaga tudi proti slani. (A. L. v B.)

Odgovor: Ali ne veste kaj je strupena rosa? To je gliviška bolezen, ki ni v prav nobeni zvezi z roso, in ki je prišla v nekaterih krajih do tega imena le zaradi tega, ker ljudje niso vedeli, zakaj listje boleha, in so potem tisto za vzrok smatrali, kar časih povzroči tudi podobne lise na listji. Ako se namreč na listji, bodisi od dežja ali rose, naredijo debele vodene kaplje, morejo te, enako kakor steklene zbiralne leče, zbirati solnčno toploto, in ako jih solnce močno obseva, razkrije se pod njimi deloma listova snov, in ko se kaplja posuši, pokaže se lisa, ki sploh ne zgine. Ker

se vse to dogaja le pod posebnimi pogoji, menijo nevešči ljudje, da je temu vzrok posebna vrsta rose, in ker se lise od peronospor tudi kažejo, kakor da bi bile nastale pod takimi kapljami, zato so bolezen imenovali strupeno roso, dasi jo povzroči edino le gliva „peronospora viticola“. Vas je beseda rosa zapeljala, da ste mislili na slano, a sedaj menimo bodele uvideli, da rosa in slana pri celi reči nimati nič opraviti.

Vprašanje 107. V svoji vinski kleti mi je zaradi letošnjega hudega mraza teran, katerega imam kakih 5 hektolitrov v jelovi posodi, prav zelo oslabele. Kaj naj naredim, da bo zopet dober in močan postal? (Fr. S. v D. na Primorskem)

Odgovor: Ako menite, da je vino zaradi mraza oslabele, se zelo motite. Nasprotno, z mrazom se vino da celo zboljšati, t. j. ako se pusti nekoliko zmrzniti ter se led venkaj pobere. Zmrzne namreč le del vode, špirit pa, kateri daje vinu moč, ne zmrzne. Tako boljšanje vina pa je zelo potratno in drago, zato se ne zvišuje. Pač se pa vino v sodu vedno manj ali bolj slabša, ker izhlapeva skozi luknjice posode. Špirit, kateri ravno vinu daje moč, izhlapeva pa hitreje nego voda, zato se ga vedno več izgubi, nego vode. Izhlapevanje iz jelovega sode je pa še veliko silnejše, zato taki sodi za hranjenje vina sploh niso rabni. Zdi se nam, da je sod kriv oslabiljenju Vašega vina. Vino morete popraviti le z dodatkom najfinejšega špirta, a tako popravljeno vino naj dolgo časa leži, da popolnoma zgubi okus po dodanem špirtu. Če je res vino oslabele pa za nas še nikakor ni dognano, ker jezik je zelo goljufiv in Vas je morda le spremenjen okus Vašega vina napeljal na to misel. Zelo je mogoče, da je vino le bolno, ali pa se je sploh iz enega ali drugega vzroka spremenilo v okusu.

Vprašanje 108. Katero trtno škropilnico najbolj priporočate in zakaj Živičeve nič ne omenjate? (G. L. v Z.)

Odgovor: Mi nobene trtne škropilnice posebno ne priporočamo, zato ker ne maramo prevzeti nobene odgovornosti. Nobena dobra škropilnica ni cene. Cene škropilnice so pa navadno najdražje, ker ali precej niso nič vredne, ali pa se kmalu pokvarijo, in ker je navadno tudi njih delo prav malo vredno. Kar se pa tiče Živičeve škropilnice, dosedaj nismo imeli povoda se izraziti o nji. Škropilnico smo videli in naše mnenje je, da je draga in nerodna. Ako vzamete leseno brento in nanjo montirate pumpo, vetrnjak in razpršilec Allweilerjeve škropilnice, ne bode Vas stala več kakor Živičeva škropilnica, imeli boste pa veliko boljše orodje. Da je Živičeva škropilnica v porabi prav zelo nerodna, mora pa vsak priznati, kdor ve, kaj je škropljenje. Škropljenje je delo, katerega se delalci najbolj bojé, ker ni le sitno, ampak je tudi res težavno. Cel dan škropilnico na hrbtni nositi, z eno roko pumpati, z drugo pa razpršilnik voditi, ni malenkost; ako pa mora škropilec celo obe roki pred saboj držati in ji tako rabiti kakor zahteva Živičeva škropilnica, potem so pa te težave najmanj podvojene. V strmih vinogradih je to posebno občutno, ker škropilec nima nikdar nobene roke proste ter se ne more prijemati za kole ali trte, kar je pri vseh škropilnicah z vetrnjaki mogoče; kajti te nekaj časa pršijo, ne da bi jih bilo treba vedno goniti. To je tudi glavni vzrok, da so naredili škropilnice, katere ni treba goniti, ker same prše, ki imajo pa to napako, da so zelo drage. Mi smo svoje, pa le svoje mnenje izrekli o Živičovi škropilnici, ker ste nas vprašali za mnenje, a od nakupa te škropilnice nočemo nobenega odvracati, ker se iz mnogih vzrokov nočemo za kako škropilnico pa tudi ne proti nji izreči. Iz tega vzroka smo tudi v zadnji številki „Kmetovalca“ objavili le mnenje dunajske kmetijske družbe o škropilnici „Avstriji“, ki je za nas zelo merodajno, kajti ta družba je razdelila med svoje udeležence sto škropilnic raznih vrst, potem pa je o njih nabirala poročila. Vsa poročila pa priznavajo škropilnico „Avstrijo“ kot prvo.

Gospodarske novice.

* **Vabilo na družbeni občni zbor**, ki bode v četrtek, 8. junija t. l., prijavljamo v pričujoči številki; isto tako več vabil na podružniške občne zборе, na katera opozarjamo vse člane.

* **Drugič naročene modre galice** po 24 kr. kilogram je družba že večino oddala, zato naj se vsi oni, kateri bodo galice rabili, podvzajo z naročili. Ta galica je nakupljena s pomočjo državne podpore, zato imajo pravico do nje tudi neudje.

* **Prvi roj** je imel na Gorenjskem v Begunjah gospod Ivan Jeglič dne 2. maja t. l.

* **Mejnarodno razstavo vsakovrstne živine** priredi c. kr. kmetijska družba na Dunaji od 7. do 11. septembra t. l. Kdor se je hoče udeležiti in želi kakih pojasnil, obrne naj se na našo kmetijsko družbo.

* **Prasičja kuga ali rdečica, kako se odvrta in kako zdravi.** To je naslov knjižice, katero je spisal Artur Folakovski, c. kr. okrajni živinozdravnik in odbornik c. kr. kmetijske družbe kranjske. Knjižica stoji pri založniku Maksu Fischerju v Ljubljani s poštnino vred 15 kr. Ker rdečica provzroči v nekaterih krajih pri nas zelo veliko škodo, zato knjižico prav toplo priporočamo vsem, ki se pečajo z rejo prasičev. Strokovnjaško pisana knjižica bo izvestno ugajala vsakemu, ki jo bode bral, kajti pisana je poljudno in se prav prijetno bere.

* **Kmetijsko gospodarstvo**, učna knjiga za kmetijske šole, ob enem priročna knjiga za praktične gospodarje. Spisal Viljem Rohman, pristav deželne kmetijske šole na Grmu. To je naslov knjigi, katero pozdravljamo z največim veseljem. Smelo trdimo, da je pouk o kmetijskem gospodarstvu za gospodarje najvažnejši, saj mu stoprav ta veda kaže, kako je praktično uporabljati pridobljene nauke o posameznih strokovnih predmetih kmetijskih. Kmetijsko gospodarstvo daje tedaj potrebna navodila, kako se je pri obstoječih razmerah vspešno pečati z živinorejo, poljedelstvom, vinogradarstvom, sadjarstvom i. t. d., da dosežemo kolikor mogoče mnogo čistega dohodka. Ves pouk v tej knjigi je prav primerno urejen in zelo pregledno sestavljen, tako da bo dobro došel vsem praktičnim gospodarjem. V prvi vrsti namenjen je kmetijskim šolam in je to prva slovenska šolska knjiga te vrste. Če v obče presodimo obseg tvarine, vidimo, da je v prvem poglavju temeljito razpravljeno gospodarsko premoženje gledé obstojnih delov, kakor tudi z ozirom na to, koliko vrednost ima v različnih kmetijskih in narodnogospodarskih odnošajih. Cela razprava je obširen navod, na kaj vse se moramo ozirati, kedar določujemo gospodarsko vrednost premoženja in kaj moramo v poštev jemati, če si hočemo gospodarstvo primerno urediti. Hkrati najdemo v tej razpravi tudi pouk, kako je treba s premoženjem gospodariti, da se ohrani in pomnoži, in kako je odvrtači razne nepravilike, ki leto za letom znižujejo gospodarske dohodke. Da je pisatelj pri tej priliki opisal tudi zemljiško knjigo, kataster, davke in posojilnice, moramo to le odobravati v vsakem oziru. V drugem poglavju so vsa potrebna navodila za čas primerno ureditev gospodarstva. Tu je prav spretno razloženo, na kaj se je ozirati, kedar določujemo, kako je treba kmetovati v gotovih razmerah, kaj je pridelovati itd. da dosežemo kolikor mogoče veliko čistega dohodka. Posebno dobro obdelano je tudi poglavje o kmetijskih cenitvah. Različni izgledi pojasnjujejo, kako je napravljati račune, če hočemo izvedeti, kako se izplača pridelovanje kmetijskih rastlin, kake koristi imamo od živinoreje itd. Ti računi prav očitno kažejo, kako potrebno je knjigovodstvo za kmetijske gospodarje in zato odobrujemo, da se je sprejel v knjigo tudi kratek a za naše razmere popolnoma primerno urejen pouk o računo-

vodstvu. Iz njega vsakdo lahko povzame, kako se izračuni čisti dohodek in čisti dobiček od posestva. Knjiga je vseskozi pisana strokovnjaško, umevno in v lepem jeziku. Gospodarji se iz nje lahko nauče marsičesa, zato jim jo prav toplo priporočamo. Knjiga se dobi pri vseh knjigotlačih in stane 50 kr., po pošti 55 kr. izvod.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Vabilo gospodom družabnikom c. kr. kmetijske družbe kranjske

na OBČNI ZBOR,

ki bode v četrtek dne 8. junija 1893. l. ob 1/9. uri dopoldne v dvorani mestne hiše v Ljubljani.

VZPORR:

- 1.) Prvomesnik prične zborovanje.
- 2.) Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1892.
- 3.) Predložitev družbenega računa za l. 1892. in proračuna za leto 1894. (Račun in proračun se dopošljeta gg. družabnikom še o pravem času, razpoložena sta pa v nadroben pregled v pisarni kmetijske družbe.)
- 4.) Volitev družbenega podpredsednika.
- 5.) Volitev osmih odbornikov v glavni odbor namesto po družbenih pravilih izstopivših gospodov deželnega glavarja in grajsčaka Otona Detele, c. kr. gozdnega svetnika Vavčava Golla, c. kr. okrajnega živinozdravnika Arturja Folakovskega, c. kr. profesorja Ivana Franketa, veleposestnika Josipa Lenarčiča, deželnega višega inženjerja Frana Witschla, odvetnika dr. pl. Wurzbacha in nadučitelja Janka Žirovnika.
- 6.) Poročila in predlogi odborovi.
- 7.) Poročila in predlogi podružnic.
- 8.) Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 15. maja 1893.

Ivan Murnik,
predsednik.

Gustav Piro,
tajnik.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe v Kostanjevici, ki bode v četrtek 18. maja popoldne ob 2. uri v župnem dvorcu v Kostanjevici s sledečim vzporedom:

- 1.) Volitev odposlanca k družbenemu občnemu zboru v Ljubljano.
- 2.) Posvetovanje o nameravanem zavarovanju pobiljska gospodarjem, ki oddajo svoje posestvo.

Dam. Pavlič s. r., načelnik.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe v Horjulu, ki bode 22. maja popoldne ob 3. uri v šolskem poslopju v Horjulu s sledečim vzporedom:

- 1.) Poročilo o delovanju podružnice.
- 2.) Razgovor o 3., 5. in 6. točki § 32. družbenih pravil.
- 3.) Posvetovanje o nameravanem zavarovanju pobiljska gospodarjem, ki oddajo svoje posestvo.
- 4.) Nasveti posameznih udov.

Fr. Dolinar s. r. načelnik.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe v Mokronogu, ki bode binkoštni ponedeljek, 22. maja popoldne ob 4. uri na Rakovniku pri gosp. Zupandčiču s sledečim vzporedom:

- 1.) Posvetovanje o nameravanem zavarovanju pobiljška gospodarjem, ki oddajo svoje posestvo.
- 2.) Predlogi za družbeni občni zbor v Ljubljani.
- 3.) Volitev zastopnika k občnemu zboru kmetijske družbe v Ljubljani.

Anton grof Barbo s. r., načelnik.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe v Begunjah, ki bode dne 22. maja t. l. popoldne po cerkvenem opraviu v šoli s sledečim vzporedom:

- 1.) Poučni govor.
- 2.) Razgovor o § 32., točkah 3., 5. in 6. družbenih pravil.
- 3.) Volitev zastopnikov na družbeni občni zbor.
- 4.) Nasveti posameznih udov.

Jos. Turk s. r., načelnik.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe v Št. Vidu pri Zatičini, ki bode 22. maja, t. j. binkoštni ponedeljek popoldne ob 3. uri v šolskem poslopji v Št. Vidu pri Zatičini po običajnem vzporedu.

Štef. Jaklič s. r., načelnik.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe v Postojini, ki bode 25. maja t. l. popoldne ob 3. uri v šolskem poslopji v Postojini po običajnem vzporedu.

Jan. Hofstetter s. r., načelnik.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe v Metliki, ki bode 25. maja dopoldne ob 10. uri v metliški šoli s sledečim vzporedom:

- 1.) Poročilo načelnikovo.
- 2.) Posvetovanje o 3., 5., in 6. točki § 32. družbenih pravil.
- 3.) Posvetovanje o nameravanem zavarovanju pobiljška gospodarjem, ki oddajo svoje posestvo.
- 4.) Raznoterosti.

Načelnništvo.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe na Col-Podkrajci, ki bode 28. maja popoldne ob 1/2 5. uri v šolski sobi v Podkrajci z nastopnim dnevnim redom:

- 1.) Pregledovanje računov.
- 2.) Poročilo o delovanju.
- 3.) Volitev enega odbornika,
- 4.) Posamezni nasveti.

Andrej Rovn s. r., načelnik.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe v Zagorji, ki bode v nedeljo 28. maja popoldne ob 3. uri v prostorih gosp. Florijana Petelinkarja v Kisovci z nastopnim vzporedom:

- 1.) Posvetovanje o nameravanem zavarovanju pobiljška gospodarjem, ki oddajo svoje posestvo.
- 2.) Volitev zastopnika za družbeni občni zbor v Ljubljani.
- 3.) Posamezni nasveti.

Jakob Gross s. r., načelnik.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe v Litiji, ki bode v nedeljo 28. maja popoldne ob 3. uri v Črnem Potoku pri gosp. Ig. Zore-tu s sledečim vzporedom:

- 1.) Poročili blagajnika in tajnika.
- 2.) Volitev novega odbora.
- 3.) Razgovor o nameravanem zavarovanju pobiljška gospodarjem, ki oddajo svoje posestvo.
- 4.) Razni nasveti.

Ig. Zore s. r., načelnik.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe v Dobrem-polji za velikolaški sedni okraj, ki bode v nedeljo 28. maja t. l. popoldne po cerkvenem opraviu (ob 1/2 4. uri) v prostorih gosp. Brdavsca, c. kr. poštarja v Vidmu.

V Mali Vasi, dne 8. maja 1893.

J. Šteh s. r., načelnik.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe v Rovtah, ki bode v nedeljo 28. maja popoldne po službi božji v šolskem poslopji z naslednim vzporedom:

- 1.) Poučni govor.
- 2.) Posvetovanje o predlogih za družbeni občni zbor.
- 3.) Volitev zastopnika pri družbenem občnem zboru.
- 4.) Slučajnosti.

Jan. Hladnik s. r., načelnik.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe v Št. Vidu pri Ljubljani, ki bode v nedeljo 28. maja popoldne po cerkvenem opraviu v šoli z nastopnim vzporedom:

- 1.) Posvetovanje o nameravanem zavarovanju pobiljška gospodarjem, ki oddajo svoje posestvo.
- 2.) Posvetovanje o predlogih za družbeni občni zbor.

Janko Zirovnik s. r., načelnik.

Listnica uredništva.

A. C. na V. Dovoljenje za semnje ne da deželni odbor, ampak c. kr. deželna vlada, na katero se morate obrniti s prošnjo potom okrajnega glavarstva. Za dovoljenje ni nič plačati.

G. L. v K. Na kar ste Vi prišli, to je uže zdavnej naše mnenje. Ker nas pa cela reč nič ne briga, zato se ne zmenimo zanjo. Čez nekaj časa zagnalo se bode pa zopet kaj novega z velikim hrupom v svet, in to edino le z namenom zakriti neuspehe, ki so postali uže kar običajni.

G. H. v P. Temu ni kriva družba, ampak udje, ki čakajo z naročili do zadnjega trenutka. Ako družbi ostane cel vagon galice, kakor se je uže pripetilo, je to zanjo precej občutna izguba. Družba porabi za nakup galice glavnico, ki potem celo leto leži mrtva. To je pri enem vagonu galice zgube na obreslih 100 goldinarjev.

K. L. v H. Sivo francosko ajdo bo družba tudi letos odajala in je že na poti iz Francoskega. V prihodnji številki bomo objavili oddajo.

J. V. na K. Kar je letošnje setve pozeblo, da se še prav dobro nadomestiti z novo. To zlasti velja o fižolu in krompirji. Ljudje so, zapeljani po lepem vremenu, sploh preveč hiteli s saditvijo krompirja. Kmetijska družba je sadila zadnji svoj krompir še le 9. t. m.